

“Hvis træet falder ...”

Refleksioner over ekstremsport, risiko og autoetnografi

Af Ben Dixon

Highlining er gang på line højt hævet over en afgrund. Med udgangspunkt i autoetnografiske noter kombineret med empiriske eksempler beskriver jeg den kropslige oplevelse af highlining som et eksperiment med og oplæring i forskellige grader af handlefrihed i forhold til usikkerhed og risiko. Jeg reflekterer samtidig over autoetnografiens potentiale som metodisk værktøj og viser, hvordan den kan bidrage til at forstå kropslige tilstande i feltarbejdesammenhænge som f.eks. dans, kamp eller sport, hvor udøvernes erfaringer ikke umiddelbart kan tilgås sprogligt.

På linen

13. april 2019, Marselisborg Skov, Aarhus

Mit hjerte hamrer i brystet. Munden er tør som vat, og jeg fornemmer den bitre smag af jern på tungen. Jeg trækker vejret dybt ind gennem næsen og mærker et strejf af lugten af blod. Jeg føler mig svimmel. Jeg fokuserer på min vejrtrækning og forsøger at skubbe min frygt til side. Det bedste, jeg kan gøre lige nu, er at fokusere på det, Søren fortæller mig. Jeg forsøger at fokusere. Jeg blinker, synker og ser ud over afgrunden mod Søren. Han står omkring 15 meter væk fra mig, armene har han løftet ud til siden for at holde balancen, på hver side af hans krøllede blonde manke, og han stirrer ud i luften uden at blinke. Hans krop laver små periodiske ryk, mens han kæmper for at blive stående. Under hans bare fødder er der intet andet end en tommebred line og under den – jeg tager et skridt frem til kanten af skrænten og ser ned – et rent fald på 20 meter, som ender på en kirkegård med faldne træer og faretruende visne grene. Jeg kigger tilbage på Søren. Hvordan kan han være så rolig? Jeg må koncentrere mig, mens han forklarer sikkerhedsprocedurerne. Mit hjerteslag dunker igen i mine trommehinder. Om et par minutter er det mig, der står der, og jeg aner ikke, om jeg vil kunne

Forfatteren lægger an til at rejse sig op på en line ved Gothenburg Highline Meeting 2019. © Sara Hedvig.

“ Jeg læner mig tilbage i selen og mærker adrenalinene suse gennem kroppen. ‘Det er det’, tænker jeg og griner for mig selv, mens jeg langsomt kommer til et naturligt stop midt på linen og kigger rundt på landskabet.

gøre det. Jeg hører en bevægelse bag mig og vender mig. Et ældre ægtepar, der går tur med deres hund. De stopper brat, da de ser Søren stå i fri luft. Jeg vender mig mod ham og ser et glimt af drilskhed glide over hans ellers stoiske udtryk. Han tager et skridt frem. Linen begynder at ryste voldsomt. Pludselig mister han fodfæste, da linen skyder ud under ham. Han drejer sig mod højre, stikker igen armene ud til siden og falder. Min mave krymper sig. Den ældre dame bag mig råber op. Jeg ser Søren i slowmotion. Han falder frit et par meter, styrter mod træerne dernede i afgrunden... Så bliver hans fald brat afkortet. Sikkerhedslinen har nået sin fulde længde, og han svinger i en bred bue under linen, indtil han stopper, hængende omkring halvvejs til jorden. Der er et øjeblik ro. Han læner sig tilbage i selen og jubler. "Juhu! Så ved vi, sikkerhedslinen fungerer!" Han griner ekstatisk. "Ben, din tur nu!"

Highlining er en svimlende balancekunst på line, udspændt højt over en afgrund. Man udnytter moderne klatreteknologi til at få adgang til det tilsyneladende tomme rum mellem to punkter. Forestil dig en dal eller kløft. Tilføj derefter et menneske, lige i midten, gjort lille af hendes omgivelsers enormitet og ophængt i tomrummet på intet andet end et stykke bredt nylonbånd.

Sporten opstod i Yosemite-dalen i Californien i 1960'erne som en udløber af en allerede eksisterende modkulturel bevægelse af klatrere, der havde et stærkt værdimæssigt fokus på individuel frihed og autonomi. I løbet af 60'erne oplevede Yosemite en tilstrømning af 'dirtbags' (fuldtidsklatrere) på udflugt efter en alternativ livsstil. Mange af disse tidlige pionerer boede i deres varevogne eller i telte for at have let adgang til de berømte klatreruter i nationalparken. Rastløse klatrere fordrev tiden mellem klatringer ved at gå på kæder på parkeringspladserne, balancere på klatretøve udspændt mellem træer og til sidst på det flade rørformede bånd, der bruges i dag. I begyndelsen af 1980'erne blev de første registrerede højliner rigget op på svimmelhedsfremkaldende steder i Yosemite som for eksempel Lost Arrow Spire, omkring 800 meter over dalbunden.

I 2019 gennemførte jeg 5 måneders feltarbejde blandt highline-entusiaster i Aarhus og deltog blandt andet i en tur til en highline-festival i fjeldene omkring Göteborg. Jeg ville undersøge, hvorfor man i et område i verden, der tilsyneladende tilbyder nogle af de højeste niveauer af sikkerhed og tryk, kunne blive motiveret til at prøve noget så umiddelbart risikabelt. Ret tidligt i forløbet af mit feltarbejde blev det tydeligt, at jeg kunne lære meget mere af udøverne ved at gøre som dem end ved at udspørge dem. Fællesskabet, jeg var kommet ind i, var centreret omkring den kinæstetiske erfaring det var at lære at highline, og det ville have været utilfredsstillende at ignorere dette vigtigste aspekt af mine samtalepartners oplevelse.

Det betød, at en stor del af min feltarbejds erfaring var centreret omkring at lære at highline, inklusiv den frygt og intensitet, der følger af denne bestræbelse. Jeg tilbragte hele dage, ofte flere i træk, i skoven eller bjergene. På sådanne dage vågnede jeg tidligt i mit telt, hjalp med at rigge linen op, sik-

kerhedstjekkede riggen, efterså den korrekte brug af forskellige knuder og udstyr, tog flere sving på højlinen, mærkede adrenalinsuset, faldt flere gange end jeg kunne tælle, kom tilbage mørbanket og forslået, derefter mens lyset svandt afrigge linen for så at trække mig tilbage til mit telt, udmattet, med ømme lår og biceps og dækket af friktionsforbrændinger. Mine samtalepartnere mente, at det kunne lære mig mere om *highlining* end vores samtaler nogensinde ville kunne. Og ikke uden grund. Visse antropologer, som for eksempel Michael Jackson, har inspireret af fænomenologien argumenteret for, at kropslig erfaring er et godt udgangspunkt for at forstå en kultur. Ligesom sproget fungerer inden for grammatiske regler, som samtidig begrænser og muliggør det og også delvist dannes af det, så fungerer kroppen inden for samfundets strukturer og spiller en vital rolle i dannelsen af subjektiviteten hos de aktører, der samtidig skaber disse strukturer. Hvordan skulle man kunne forstå et sprog uden at tale det? Og hvordan forstå den kulturelle krop uden at være den?

"Så hvis hovedlinjen springer, griber backuppen os. Hvis en af træslingerne svigter, tager en sekundær slynge over," fortæller Søren os stolt. "Jeg vil dobbelttjekke jeres seler og jeres ottetalsknob for at sikre, at de er korrekt bundet. Et korrekt bundet ottetal kan ikke løsne sig ved fald. Alt er grundlæggende dobbeltsikret, og uanset – det kommer ikke til at gå i stykker, fordi det er beregnet til at tage fire gange den kraft, som vi på nogen måde kan belaste systemet med. Der er ikke noget at bekymre sig om."

"Hvad hvis træet falder?" spørger Tais tøvende.

"Hvis træet falder ..." Søren trækker på skuldrene. "Ja, hvis træet falder, så falder træet."

Autoetnografi

Autoetnografien ligger i skæringspunktet mellem etnografi og selvbiografi. Carolyn Ellis, en af metodens vigtigste fortalere, beskriver den som en skrive- og forskningsform, der har til formål at beskrive og analysere (grafi) personlig erfaring (auto) for at forstå kulturel oplevelse (etno). Autoetnografi udfordrer derved på radikal vis den moderne ide om videnskaben som rationel, det vil sige tanken om, at verden består af objektive fakta 'derude', som kan 'findes' og kodificeres. Subjektiviteten er snarere udgangspunktet for verden, hvorfor vi som antropologer bør forankre vores forskning i den. Selvom dette er en dristig påstand at fremføre og bestemt ikke uden kritikere, kan tilgangen kaste interessant nyt lys over visse fænomener i en ekstrem sportssammenhæng.

Tre parallelle liner med Göteborg i baggrunden. © Hans Binderup.

Man kan til dels se autoetnografi som tilhørende den række af nye metoder, der opstod som svar på repræsentationsdebatten i antropologien i 1980'erne. Autoetnografi anerkender forskerens indflydelse på vidensproduktionen, idet den imødekommer subjektivitet og emotionalitet frem for at forsøge at undgå dem. Autoetnografiske forskere blander autobiografi og etnografi ved retrospektivt at beskrive vigtige begivenheder og opdagelser i forskerens liv, som blev muliggjort af dennes medlemskab af en bestemt kulturgruppe. Man kan sige, at metoden indebærer anvendelsen af Clifford Geertz' berømte 'thick description' på personlig oplevelse. Autoetnografiske tekster er derfor ofte stemningsfulde og æstetiske og anvender mange af historiefortællingens konventioner, som for eksempel karakterudvikling og narrativ struktur. Autoetnografi afviser forestillingen om, at vi som forskere kan udøve 'a view from nowhere' og anerkender i stedet uundgåeligheden og betydningen af forskerens erfaringen som kropsligt subjekt i verden.

Herunder et uddrag fra mine egne autoetnografiske noter, skrevet om aftenen efter første gang jeg rejste mig op på en highline, hvor jeg forsøgte at være særlig opmærksom på oplevelsen af min krop og mine sanser:

“Jeg læner mig tilbage i selen og mærker adrenalinen suse gennem kroppen. ‘Det er det’, tænker jeg og griner for mig selv, mens jeg langsomt kommer til et naturligt stop midt på linen og kigger rundt på landskabet. ‘Det er derfor, vi gør det!’ Alt virker skarpere og lysere; de orange blade lyser med en intensitet, jeg ikke tidligere har bemærket, havet glimter safirblåt, og den brusende strøm nedenfor lyder sprød og frisk. Jeg tager fat i strengen og trækker mig som et doventyr til den fjerneste ende. Det er her, jeg skal begynde at gå. Henimod Søren og de andre.

Jeg slynger igen mit ben over linen og stikker det andet ben op i luften over mig. Jeg svinger så dette ben hurtigt ned og bruger momentum til at rotere min krop, så jeg ligger med forsiden nedad oven på linen. Den synkende følelse i mellemgulvet vender tilbage, da svimmelheden ved at se ned i tomrummet leger med mine overlevelsesinstinkter. Jeg løsner karabinhagen, kigger mig omkring, trækker vejret. Prøver at slappe af og genfinde skønheden ved det hele. Den er lige nu overskygget af frygten. Hvis jeg falder nu, vil jeg falde 2 meter frit, før jeg bliver fanget af sikkerhedslinen. En udpræget ubehagelig oplevelse. Jeg bringer langsomt min krop op til siddestilling, løfter mine ben og placerer mine fødder, den ene foran den anden, på linen foran mig, så jeg sidder i en sammenkrøllet stilling. Linen strækker sig uendeligt foran mig, og det omgivende landskab svømmer ind og ud af fokus. Den anden ende af linen ser ud til at være et helt liv væk. Jeg spekulerer kort på, hvad der ville ske, hvis jeg besvimed. Ingen tid til sådanne tanker, jeg skubber dem til side og forsøger at fokusere på mit åndedrag. Jeg tæller ned fra tre i mit hoved, flytter min vægt fra halebenet til mine fødder og rejser mig op.”

Risikosamfundet

Efterhånden som mit feltarbejde skred frem, og jeg begyndte at skrive flere autoetnografiske uddrag og krydstjekke dem i uformelle interviews med mine samtalepartnere, fandt jeg i stigende grad mig selv forstå *highlining* gennem en bestemt teoretisk prisme. Selvom den ikke er udenfor diskussion, mener jeg, at risikosamfundsteorien udviklet i Ulrich Becks Risk Society: Towards a New Modernity (1992) og Anthony Giddens Consequences of Modernity (1990) er et nyttigt udgangspunkt for at forstå, hvorfor nogle tiltrækkes af *highlining*. Den centrale præmis for teorien er, at vores samfund i stigende grad er optaget af forudsigelse og forebyggelse af fremtidige risici. Det er det afgørende træk ved 'senmoderniteten' ifølge Beck og Giddens.

Denne optagethed af risiko, foreslår de, er opstået på grund af spredningen af 'fremstillede' risici i modsætning til 'naturlige' risici. Naturlige risici har altid været et træk ved menneskelig eksistens i form af større eller mindre naturkatastrofer. Fremstillede risici er teknologiske farer, som samfundet frembringer og derfor også selv bør kunne forebygge. Det er i denne

forstand, at Beck og Giddens argumenterer for, at senmoderniteten er 'refleksiv', fordi vi konstant forsøger at forudsige og reagere på risici, som vi selv har skabt. Vores reaktioner kan ændre senmodernitetens udvikling. Den er således selvrefererende eller refleksiv.

Især Giddens er interesseret i konsekvenserne af risikosamfundet for den enkelte. Han foreslår, at utilstrækkelige forudsigelser og reaktioner på risici fra institutioner, som formodes at have evne til at reagere (for eksempel staten), kan få folk til at miste troen på disse institutioner. Dette, mener Giddens, kan føre til en følelse af ontologisk usikkerhed: en følelse af, at de systemer, vi overlader vores sikkerhed til, faktisk ikke er i stand til at sikre os. Giddens er også interesseret i karakteren af tidslighed i risikosamfundet. Han antyder, at rum og tid er skævvredet i den globaliserede senmoderne verden på grund af udviklingen inden for kommunikationsteknologi og transport samt standardisering af uret. En beslutning i den ene ende af verden kan på et øjeblik have konsekvenser i den anden ende af verden, og samtidig må vi konstant være på vagt overfor fremtidige risici.

Highlining og risiko

Der er flere aspekter af de ting, jeg lærte gennem *highlining* – viden, der nu er kodet ind i min krop – som både resonerer med ideen om risikosamfundet og stemmer overens med andre highlineres erfaringer, som jeg har lært dem at kende gennem interviews. For eksempel er det interessant i forhold til risikosamfundet, at et afgørende aspekt ved *highlining* er at lære at bruge åndedrættet til at forankre sig i kroppen. På den måde lærer man at sætte fremtidige risici til side for at kunne stole på, at man kan reagere på udfordringer i det øjeblik, de opstår. Det er *highliningens* natur, at der hele tiden opstår udfordringer på grund af ens egne bevægelser på linen. Linen begynder kun at bevæge sig, fordi man forsøger at balancere på den.

“Jeg står på linen med armene løftet over hovedet for at finde stabilitet. Linen ryster allerede fra de små mikrojusteringer, jeg foretager for at forblive i balance. Min vejrtrækning er vanvittig, og min krop gribes af panikken. Jeg tvinger mig selv til at trække vejret langsomt og dybt. Snart tager min krop over, og jeg oplever et øjeblik af tidløshed. Jeg er så forankret i min krop, i behovet for at bevæge mig og reagere med en hastighed, der overgår konceptuel tanke; behovet for at stole på, at min krop kan træffe beslutninger på to sekunder og reagere på linens bevægelser. Det er svært at afgøre, om jeg har stået her i et sekund eller en time. Tiden trækker sig ind til et uendeligt lille punkt, og min evne til at finde mening i min oplevelses sædvanlige kontinuitet splintres kort.

Jeg er nødt til at tage et skridt. Jeg fokuserer endnu en gang mit blik på enden af linen. Når jeg løfter min venstre fod, ser jeg vibrationen bevæge sig hen ad linen som følge af de utilsigtede ryk, jeg laver. Når den når enden af linjen, sendes vibrationen tilbage mod mig med stor fart. Jeg forsøger at slappe af og indarbejde bevægelsen. Jeg bliver stående, men kun lige. ‘Tag et skridt!’ hører jeg Søren råbe. Jeg træder fremad endnu en gang og hopper lidt i et forsøg på at stabilisere de vibrationer, jeg har forårsaget. Hoppet er fejlregnet. Jeg bliver vippet af linen. Min mave krymper, da jeg falder frit, så strammes snoren, og jeg befinder mig trygt hvilende i selen, svævende i luften over skovbunden. Jeg udstøder et letelsens suk og læner mig tilbage i en tilstand af ekstatiske eufori.”

I uddraget ovenfor forsøger jeg at forudse og reagere på vibrationer, som jeg selv har skabt. Derved skaber jeg yderligere vibrationer, som til sidst får overtaget og vipper mig af linen. Jeg finder dette interessant i lyset af senmodernitetens refleksivitet, som jeg har beskrevet ovenfor. Er det muligt, at mine samtalepartnere, når de lærte at highline, også lærte at respondere på et behov, der er skabt af det samfund, de lever i? Behovet for at finde en form for ontologisk sikkerhed og tillid til sig selv og ens evne til at handle i en usikker verden?

Forfatterens noter sammen med forskelligt udstyr. © Nathalie Weatherald.

Utbybergen, Göteborg

“Husk,” siger Hans til mig, “når du er deroppe på linjen i dag, så glem ikke at trække vejret.” Jeg forbereder mig på at gå på den højeste line, jeg nogensinde har gået på, en 70 meter høj line rigget over en naturlig kløft i bjergsiden. Den lille line, jeg har øvet på i Marselisborg Skovene, blegner til sammenligning, og jeg har mine tvivl om min egen evne til at forblive rolig og stå op på denne line, svævende så højt over dalbunden. Hans, en erfaren highliner, sidder med mig ved lejrbalet, hvor vi har udsigt over den midlertidige landsby af telte i mange farver. Vi gennemgår nogle velafprøvede teknikker. “Hvis du er for bange til at rejse dig, skal du lukke øjnene og tage et par dybe indåndinger. Fokuser bare på vejtrækningen. Når du først føler dig rolig, skal du tælle ned fra tre, åbne øjnene og stå op med det samme, tænk endelig ikke en ekstra gang over det. Hvad der derefter sker, er ligeegyldigt. Hvis du falder, falder du. I det mindste prøvede du. Hvis du står op ... ja, så står du op, og så har du ikke tid til at bekymre dig”, griner han.

Hans fortæller mig efterfølgende, at han også bruger denne teknik i andre stressfremkaldende situationer, f.eks. eksamener. Han joker jævnligt med, at hvis du kan finde indre ro på en highline, kan du finde ro hvor som helst.

Afsluttende tanker

I den tid, der er gået siden mit feltarbejde, er usikkerheden og risici ved at leve i et globaliseret samfund kun blevet forstærket af COVID19-pandemien. Mange menneskers tro på, at styrende institutioner forudsiger og reagerer hensigtsmæssigt på globale risici, er blevet rystet endnu en gang. Usikkerheden derved er blevet tilføjet den voksende liste over bekymringer, vi forventer at stå over for i de kommende år i forbindelse med menneskeskabte klimaforandringer og andre trusler. Samtidig er deltagelsen i alle slags ekstrem sport skudt i vejret og har nået alle tiders højdepunkt. Der er uden tvivl mange medvirkende faktorer til dette, for eksempel en stigning i fritid kombineret med et behov for udendørs træning. Men det er bemærkelsesværdigt, at folk opsøger disse sportsgrene i tider med global krise. På baggrund af min tid i highline-fælleskabet vil jeg foreslå, at den seneste stigning i ekstrem sportsdeltagelse til dels må skyldes mange menneskers behov for at finde en følelse af ontologisk sikkerhed og tro på egen kapacitet og handlekraft i en ustabil, stadigt skiftende verden fuld af oplevede risici.

På det personlige plan er de ting, jeg lærte i min tid med highline-fælleskabet, langsomt krystalliseret i løbet af det sidste år. I retrospekt føler jeg, at jeg blev introduceret til et rum, hvor jeg i et kontrolleret miljø kunne lege og eksperimentere med mine kropslige reaktioner på risiko. Jeg lærte at ændre min oplevelse af tid og tilsidesætte bekymringer over fremtiden

for at kunne reagere i øjeblikket på de skift, der måtte være. Autoetnografi er et nyttigt værktøj, for så vidt som det giver os mulighed for at analysere kropslige, subjektive oplevelser (som er vanskelige at få adgang til gennem samtaler) med den samme granskning og omhu, hvormed vi normalt ville beskrive andres ord og handlinger. Havde jeg ikke haft oplevelsen af at lære at highline sammen med mine samtalepartnere og dokumenteret denne proces autoetnografisk, havde jeg måske aldrig haft den indsigt i betydningen af deres kropslige viden, som jeg nu har fået. At træne *highlining* svarer til at træne at kunne undgå lammelse overfor risikosamfundets mange usikkerheder. Man træner for at forankre sig i øjeblikket og kunne stole på, at man kan bevæge sig og respondere, uanset hvad der sker.

Artiklen er oversat fra engelsk af Line Dalsgård.

Forslag til videre læsning

Greg Downey, Monica Dalidowicz og Paul H. Mason (2015) “Apprenticeship as method: embodied learning in ethnographic practice”. *Qualitative Research*, nr. 15(2), side 183-200.

Carolyn Ellis (2004) *The Ethnographic I: A Methodological Novel About Autoethnography*. Walnut Creek: AltaMira Press.

Michael Jackson (1983) “Knowledge of the Body”. *Man, New Series*, Vol. 18, No. 2, pp. 327-345.

© Nathalie Weatherald.

Om forfatteren

Ben Dixon er ph.d.-studerende ved Goldsmiths, University of London. Han er kandidat i antropologi fra Aarhus Universitet. Bens forskningsinteresser omfatter embodiment, ekstrem sport og bystudier. Hans nuværende forskning fokuserer på projekter til udvikling af skateboard-aktiviteter i Storbritannien og Skandinavien.